

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาญไชโย จังหวัดอ่างทอง The Management of Social Welfare for Elderly in Kat Chaiyo Municipal District Chaiyo District Ang-Thong Province.

ชญาณุช หล่ออุดมทรัพย์¹, และวรวิทย์ เกิดสวัสดิ์²

Chayanut Lowudomchup¹, and Worawit Koedsawat²

¹อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตชลบุรี

²อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอ่างทอง

¹Lecturer from the Faculty of Art, Thailand National Sports University Chon Buri Campus

²Lecturer from the Faculty of Art, Thailand National Sports University Angthong Campus

Corresponding Author Email: tukta_suree@hotmail.com

Received: 5 February 2021

Revised: 3 March 2021

Accepted: 6 March 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาญไชโย จังหวัดอ่างทอง และ 2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาญไชโย จังหวัดอ่างทอง เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลเกษไชโย จำนวน 232 คน ที่มาจากการคำนวณด้วยสูตรของทาร์ยามาเน่ และกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย จำนวน 16 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง แล้วรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือวิจัยแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้มีการจัดสวัสดิการสังคม ด้านสุขภาพอนามัยเป็นอันดับแรก ส่วนด้านบริการทางสังคม ต้องการให้มีการจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุมากที่สุด ด้านการทำงานและมีรายได้ ผู้สูงอายุต้องการได้รับการสนับสนุนงบประมาณการประกอบอาชีพ สำหรับด้านนันทนาการ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทั้งในและต่างจังหวัด ด้านที่อยู่อาศัย ต้องการให้มีการจัดครอบครัวอุปการะสำหรับผู้ไร้ที่พึ่ง ส่วนด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ผู้สูงอายุต้องการให้จัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ และจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ในชุมชน และด้านความมั่นคงทางสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน และ 2) รูปแบบการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัย

คำสำคัญ: การจัดสวัสดิการสังคม, ผู้สูงอายุ, เทศบาลตำบล

Abstract

The purposes of this study were 1. To study the social welfare provision for the elderly of Ket Chaiyo Subdistrict Municipality, Chaiyo District, Ang Thong Province and 2. To study the model of social service provision for the elderly of Ket Chaiyo Subdistrict Municipality, Chaiyo District, Ang Thong Province. It is a combination of quantitative and qualitative research. There are research tools such as questionnaires and interview forms. The sample consisted of 232 elderly people living in Ketchaiyo Subdistrict Municipality, calculated by Taro Yamane's

formula, and the target group was those involved in social welfare provision for the elderly of the Sub-District Municipality. Ketchaiyo, a total of 16 people who came from a specific selection. The data were collected from the questionnaire research tool to analyze the data by using a statistical package consisting of percentage, mean, standard deviation. and an interview form to analyze the data in terms of content The results showed that 1) Proper social welfare arrangements for the elderly Overall, it was at a high level ($\bar{x}=4.41$). The elderly have a need for social welfare arrangements. Health is the first priority. Social Service Section Want to provide the elderly pension as much as possible work and income Older people want to receive support for their occupational budget. for recreation Want to organize tourism activities both in and out of provinces Residential Want a foster family for the homeless Education and learning section Seniors want to provide lifelong education for seniors in various courses and mobile library services in the community. and social security Most of the elderly want to use the knowledge gained from participating in the project to benefit social and community development and 2) The model of social service provision for the elderly found that appropriate social welfare arrangements for the elderly There should be guidelines for providing welfare that are suitable for the elderly in each age group.

Keywords: Social Welfare, Elderly, Municipal District

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัย (Aging Society) โดยใน พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปประมาณ 11.6 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นผู้สูงอายุวัยปลาย หรืออายุ 80 ปีขึ้นไป 1.3 ล้านคน ในขณะที่จำนวนการเกิดในปี 2562 ลดต่ำเหลือเพียง 6.1 แสนคนเท่านั้น น้อยกว่าจำนวนการเกิดเมื่อปี 2514 ถึงหนึ่งเท่าตัว นอกจากนี้ยังคาดการณ์ว่าอีก 20 ปีข้างหน้าจะมีผู้สูงอายุมากถึง 20 ล้านคน ซึ่งหมายความว่าคนไทยทุก ๆ 5 คน จะมี 1 คนที่เป็นผู้สูงอายุ และจะมีผู้สูงอายุวัยปลายหรือมากกว่า 80 ปีขึ้นไป มากถึง 3 ล้านคน จากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรผู้สูงอายุของไทยยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ผลจากการคาดประมาณประชากรไทยระหว่างปี พ.ศ. 2543 ถึง พ.ศ. 2573 แสดงว่าในปี พ.ศ. 2568 จำนวนผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็น 14.9 ล้านคน หรือคิดเป็น 2 เท่าของประชากรสูงอายุในปี พ.ศ. 2552 และในปี พ.ศ. 2573 จะเพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 17.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 25 ของประชากรไทยทั้งประเทศ (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2562)

การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรสูงอายุในรอบกว่า 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุกลายเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ท้าทายต่อสังคมไทย เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี และคงไว้ซึ่งภาวะสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีให้นานที่สุด ภายใต้ความคิดที่ว่าผู้สูงอายุไม่ใช่บุคคลด้อยโอกาส หรือเป็นภาระต่อสังคม เพราะผู้สูงอายุนับเป็นผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์และได้สร้างคุณูปการต่อการพัฒนาสังคมมาอย่างยาวนาน ดังนั้น ผู้สูงอายุทุกคนควรได้รับการเคารพและสามารถมีส่วนร่วมเป็นพลังพัฒนาสังคม ตลอดจนได้รับการส่งเสริม เกื้อกูลจากครอบครัว ชุมชน สังคมและรัฐอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กลุ่มนี้ของประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งคุณภาพที่ดีจะนำมาซึ่งความสุขทั้งกายและจิตใจ จะเกิดขึ้นเมื่อผู้นั้นได้รับการตอบสนองความต้องการของตน ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาและฟื้นฟูผู้สูงอายุ โดยมีการตรากฎหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยให้การสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนชรา อีกทั้งรัฐธรรมนูญได้บัญญัติสิทธิของ

ผู้สูงอายุไว้ว่า “บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560)

สภาพและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเกษไชโย มีลักษณะสอดคล้องกับผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่ของประเทศกล่าวคือ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลาน ซึ่งเป็นครอบครัวขยาย แต่ครอบครัวจะมีแนวโน้มลดลงจาก ครอบครัวขยายที่ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างน้อยสามรุ่น ได้แก่ พ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว ที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก จึงทำให้ผู้สูงอายุต้องใช้ชีวิตโดยลำพังมากขึ้น เทศบาลตำบลเกษไชโย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่ในการ พัฒนาท้องถิ่นด้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน สำหรับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุได้ดำเนินการจัดสวัสดิการตาม บทบาท อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด ที่ผ่านมามหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามได้มีการปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ได้แก่ การจ่ายเบี้ยยังชีพ การดูแลสุขภาพ นันทนาการ ที่อยู่อาศัย และรายได้ เป็นต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ จึงได้ ทำการศึกษาความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อกำหนดรูปแบบการจัดบริการสังคมที่เหมาะสม ซึ่งผล การศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดบริการสังคมของผู้สูงอายุของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง ได้อย่างเหมาะสม และผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาในครั้งนี้ จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการ จัดบริการสังคมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง อายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 563 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน คำนวณด้วยสูตรของทาร์ยามานะ ที่ระดับความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง 0.05

1.3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้นำชุมชนหรือผู้แทนชุมชนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และบุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุ รวม 16 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (Questionnaire) การใช้แบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า 5 ระดับ ศึกษาความต้องการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ 7 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านการทำงานและมีรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านบริการทางสังคม และ 2) แบบ สัมภาษณ์ (Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการ สัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายและการใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูล เอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลที่ไดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มเป้าหมายและการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) 2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ไดจากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ หาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยสามารถจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการวิจัยพบว่า ประกอบด้วย

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอำนาจเจริญ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุเป็นเพศหญิง ร้อยละ 50.93 ซึ่งใกล้เคียงกับเพศชาย ที่มีร้อยละ 49.07 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ อายุ 60 - 69 ปี ร้อยละ 57.41 รองลงมาอายุ 70 - 79 ปี ร้อยละ 29.63 อายุ 80 - 89 ปี ร้อยละ 12.03 และอายุ 90 ปีขึ้นไป ร้อยละ 0.93 และส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 53.24 รองลงมาหม้าย ร้อยละ 33.80 และโสด ร้อยละ 8.33 หย่าร้าง/แยกกันอยู่ ร้อยละ 4.63 ตามลำดับ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 51.85 รองลงมา ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 15.74 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.11 มัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 10.19 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 8.33 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 2.32 และจบการศึกษามากกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 0.46 ตามลำดับ และผู้สูงอายุประกอบอาชีพ เกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 43.98 รองลงมาค้าขาย ร้อยละ 18.52 รับจ้าง ร้อยละ 15.28 ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 14.81 รับราชการ ร้อยละ 3.71 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 3.24 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.46 ตามลำดับ และเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 3,000 บาท มากที่สุด ร้อยละ 29.17 รองลงมา 5,001 - 10,000 บาท ร้อยละ 21.76 รายได้ระหว่าง 3,001 - 5,000 บาท ร้อยละ 20.37 และ 10,001 - 15,000 บาท ร้อยละ 16.67 รายได้ระหว่าง 15,001 -20,000 บาท ร้อยละ 6.48 และ 20,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 5.55 ตามลำดับ

1.2 การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอำนาจเจริญ พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) โดยความต้องการด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดทั้ง 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านสุขภาพอนามัย เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุต้องการสวัสดิการด้านสุขภาพอนามัยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การได้รับการรักษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (ค่าเฉลี่ย 4.60) รองลงมา ผู้สูงอายุต้องการได้รับความสะดวกโดยมีช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุในโรงพยาบาล (ค่าเฉลี่ย 4.52) และต้องการได้รับการเยี่ยมบ้านการให้คำปรึกษาแนะนำการดูแลสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ค่าเฉลี่ย 4.49) ตามลำดับ

2) ด้านบริการทางสังคม เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุต้องการสวัสดิการด้านบริการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.46) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.52) รองลงมา ผู้สูงอายุต้องการให้การจัดเครื่องอุปโภคบริโภค และการให้คำปรึกษาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต มีค่าเฉลี่ย 4.45 เท่ากัน

3) ด้านการทำงานและมีรายได้ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านการทำงาน และมีรายได้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสนับสนุนงบประมาณการประกอบ

อาชีพสำหรับผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 4.49) รองลงมาคือการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน (ค่าเฉลี่ย 4.42) และการจัดให้มีสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์จากผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 4.40) ตามลำดับ

4) ด้านนันทนาการ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งในและต่างจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 4.48) รองลงมา ผู้สูงอายุต้องการให้มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.47) และสนับสนุนการจัดกิจกรรมร้องเพลงและเต้นรำ (ค่าเฉลี่ย 4.42) ตามลำดับ

5) ด้านที่อยู่อาศัย เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านที่อยู่อาศัยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการบริการครอบครัวอุปการะสำหรับผู้สูงอายุที่อยูคนเดียวไร้ที่พึ่ง (ค่าเฉลี่ย 4.41) รองลงมา ผู้สูงอายุต้องการให้มีการจัดบริการที่พักสำหรับผู้สูงอายุในรูปแบบสถานสงเคราะห์ และการจัดบริการซ่อมแซมบ้านพักผู้สูงอายุ (ค่าเฉลี่ย 4.39) ตามลำดับ

6) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านการศึกษาและการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การจัดการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในหลักสูตรต่าง ๆ และการจัดบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ในชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.40 เท่ากัน และการจัดศูนย์ถ่ายทอดวัฒนธรรมท้องถิ่นประจำเทศบาลตำบล (ค่าเฉลี่ย 4.38) ตามลำดับ

7) ด้านความมั่นคงทางสังคม เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการด้านความมั่นคง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการร่วมโครงการไปใช้ประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและชุมชน (ค่าเฉลี่ย 4.44) รองลงมา ผู้สูงอายุต้องการให้มีบริการศาสนกิจและฌาปนกิจสำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติ (ค่าเฉลี่ย 4.40) และการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น (ค่าเฉลี่ย 4.38) ตามลำดับ

2. รูปแบบการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำลูกกา จังหวัดอ่างทอง

ผลการวิจัยพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยนั้น ควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น (อายุ 60 - 69 ปี) ผู้สูงอายุตอนกลาง (70 - 79 ปี) และผู้สูงอายุตอนปลาย (80 ปีขึ้นไป) เช่น ผู้สูงอายุตอนต้น ยังสามารถทำงานและช่วยเหลือตนเองได้อยู่ ควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการสังคมด้านการงานและมีรายได้ ผู้สูงอายุตอนกลางเป็นช่วงวัยที่ร่างกายเริ่มเสื่อมถอยมากขึ้นและเริ่มตระหนักในการใช้ชีวิตบั้นปลาย ควรเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลป้องกันสุขภาพ และผู้สูงอายุตอนปลาย ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาวะพึ่งพิง ควรเน้นไปที่การดูแลสุขภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำลูกกา จังหวัดอ่างทอง ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำลูกกา จังหวัดอ่างทอง พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอลำลูกกา จังหวัดอ่างทอง มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) โดยความต้องการด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) ส่วนด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) 2) ด้านบริการทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.46) 3) ด้านการงานและมีรายได้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ใน

ระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) 4) ด้านนันทนาการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) 5) ด้านที่อยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.38) 6) ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37) และ 7) ด้านความมั่นคงทางสังคม มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37)

2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุแต่ละช่วงวัยนั้น ควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ โดยแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น ซึ่งยังสามารถทำงานและช่วยเหลือตนเองได้อยู่ ควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการสังคมด้านการงาน และมีรายได้ สำหรับผู้สูงอายุตอนกลาง เป็นช่วงวัยที่ร่างกายเริ่มเสื่อมถอยมากขึ้น และเริ่มตระหนักในการใช้ชีวิตบั้นปลาย ควรเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลสุขภาพ และผู้สูงอายุตอนปลาย ควรเน้นไปที่การดูแลสุขภาพเป็นลำดับแรก

การอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี ในภาพรวม พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.41) ความต้องการด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุในด้านสุขภาพอนามัย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.50) เพียงด้านเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว (2555) ได้ศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมสูงสุดในมาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล และงานวิจัยของกำพล กล้าสีทอง (2554) ได้ศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลเสนา อำเภอสกลีนบุรี จังหวัดอุบลราชธานี เห็นว่าการจัดกิจกรรมเพื่อให้สวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องตามความต้องการของผู้สูงอายุ เช่น การตรวจสุขภาพ การเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุ เป็นต้น

ส่วนการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุด้านอื่น ๆ อีก 6 ด้าน ได้แก่ ด้านบริการทางสังคม ด้านการทำงานและมีรายได้ ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษาและการเรียนรู้ และด้านความมั่นคงทางสังคม ผู้สูงอายุมีความต้องการการจัดสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ ซึ่งมาสโลว์ (Maslow, 1943) ได้อธิบายถึงความต้องการของมนุษย์ 5 ชั้น คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ความต้องการความปลอดภัยหรือความมั่นคง ความต้องการทางด้านสังคม ความต้องการที่จะมีฐานะเด่นในสังคม และความต้องการที่จะประสบความสำเร็จในชีวิต และจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุซุรุ เหมือนเดช (2552) ได้ศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการได้รับสวัสดิการทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับวันชัย ชูประดิษฐ์ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำทับ อำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการสวัสดิการอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดอุดรธานี ควรแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น (อายุ 60 - 69 ปี) ควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการด้านการเพิ่มรายได้ เช่น การพัฒนาทักษะทางอาชีพแก่ผู้สูงอายุ พร้อมทั้งดูแลเรื่องการตลาดและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุตอนกลาง (อายุ 70 - 79 ปี)

และผู้สูงอายุตอนปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) ควรเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลป้องกันสุขภาพ เช่น การจัดหน่วยบริการดูแลสุขภาพเยี่ยมบ้าน มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และโรงพยาบาลที่ให้บริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

1.1 ควรให้ความช่วยเหลือหรือส่งเสริมด้านอาชีพทางด้านการเกษตรแก่ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เพื่อลดภาวะพึ่งพิงด้านเศรษฐกิจและการสร้างคุณค่าในตนเองแก่ผู้สูงอายุ

1.2 ควรจัดอบรมหลักสูตรดูแลผู้สูงอายุให้กับบุตรและญาติที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยผู้ดูแลควรได้รับการอบรมและผ่านการอบรมหลักสูตรการดูแลจากหน่วยงานที่ดูแลด้านสุขภาพผู้สูงอายุของภาคีรัฐมาก่อน

1.3 กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ควรส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่ ที่สามารถพึ่งพาอาศัยดูแลซึ่งกันและกันได้ เพื่อลดสาเหตุการอยู่ตามลำพังของผู้สูงอายุ เนื่องจากบุตรหลานไปทำงานต่างพื้นที่หรือแยกครอบครัวออกไป

1.4 ควรนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดูแลและติดตามผู้สูงอายุที่อยู่อาศัย เช่น โทรศัพท์มือถือ กล้องโทรทัศน์วงจรปิด เป็นต้น โดยนำมาติดตามและดูแลความปลอดภัยให้ผู้สูงอายุ และออกตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

1.5 ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ ที่แพร่หลายโดยวิธีเชิงรุกถึงบ้านผู้สูงอายุโดยตรง ในเรื่องการเข้าถึงสิทธิการใช้บริการต่าง ๆ ของผู้สูงอายุที่พึงจะได้รับ เช่น โทรศัพท์ วิทยุ เสียงตามสาย และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

1.6 ควรมีแนวทางการจัดสวัสดิการที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลเกษไชโย อำเภอไชโย จังหวัดอ่างทอง โดยแบ่งผู้สูงอายุเป็น 3 ช่วงวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุตอนต้น (อายุ 60 - 69 ปี) ผู้สูงอายุตอนกลาง (อายุ 70 - 79 ปี) และผู้สูงอายุตอนปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป เช่น ผู้สูงอายุตอนต้น ควรเน้นไปที่การจัดสวัสดิการสังคมด้านการงานและมีรายได้ ผู้สูงอายุตอนกลาง ควรเน้นไปที่การจัดกิจกรรมทางสังคมและการดูแลป้องกันสุขภาพ และผู้สูงอายุตอนปลาย ควรเน้นไปที่การดูแลสุขภาพ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาพบว่า การจัดบริการสังคมของผู้สูงอายุในเรื่องของการจ่ายเบี้ยยังชีพ เป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ แต่ความเห็นบางส่วนมองว่าเป็นการจ่ายแบบอุปถัมภ์ ผู้สูงอายุที่ไม่จำเป็นก็ได้รับในอัตราเท่ากัน จึงควรมีการศึกษาวิจัยถึงรูปแบบความเหมาะสมในการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

2.2 จากการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุบางกลุ่มมีความกังวลใจในเรื่องของการทำงานหารายได้ และต้องการสวัสดิการในรูปแบบของการเสริมสร้างศักยภาพในการทำงาน ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างหลักสูตรอาชีพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ตลอดจนตรวจข้อบกพร่อง แก้ไข ปรับปรุงงานวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการดำเนินการวิจัยให้สำเร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณท่านรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ ประจำวิทยาเขตอ่างทอง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเกษไชโย เจ้าหน้าที่เทศบาลตำบลเกษไชโย ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการจัดทำงานวิจัยเรื่องนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กำพล กล้าสีทอง. (2555). *ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลิเกา อำเภอลิเกา จังหวัดตรัง*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว. (2555). *การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลเมือง อโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2562). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2562*. นครปฐม: บริษัท พรินเตอร์ จำกัด.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). *รัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2560*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก 6 เมษายน 2560
- วันชัย ชูประดิษฐ์. (2554). *การศึกษาความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลาทับอำเภอลาทับ จังหวัดกระบี่*. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- อุซกร เหมือนเดช. (2552). *ความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล จังหวัดสมุทรปราการ*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- Maslow, A. (1943). *A Theory of Human Motivation Psychological Review*. New York: McGraw-Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics and Introductory Analysis* (2nd ed.). New York: Harper and Row.